

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 06.02.2008, sp. zn. 8 Tdo 105/2008, ECLI:CZ:NS:2008:8.TDO.105.2008.1

Číslo: 58/2008

Právní věta:

Pro posouzení otázky, zda pachatel trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a tr. zák. pokračoval v páčání takového činu „po delší dobu“ ve smyslu ustanovení § 215a odst. 2 písm. b) tr. zák., je určující nejen celková doba týrání, ale přihlédnout je třeba též ke konkrétnímu způsobu provedení činu, intenzitě týrání, jeho četnosti apod. V závislosti na konkrétních okolnostech není vyloučeno, aby i doba několika měsíců naplnila tento zákonný znak.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 06.02.2008

Spisová značka: 8 Tdo 105/2008

Číslo rozhodnutí: 58

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Týrání osoby ve společném obydlí

Předpisy: § 215a odst. 1 tr. zák.
§ 215a odst. 2 písm. b) tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného M. S. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 7. 2007, sp. zn. 8 To 269/2007, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu v Břeclavi pod sp. zn. 21 T 9/2007.

Z odůvodnění:

Obviněný M. S. podal prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 7. 2007, sp. zn. 8 To 269/2007, jímž bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto jako nedůvodné jeho odvolání, které podal proti výroku o vině trestnými činy týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. a poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. a proti výroku o trestu a náhradě škody rozsudku Okresního soudu v Břeclavi ze dne 4. 6. 2007, sp. zn. 21 T 9/2007. Tímto rozsudkem byl uznán vinným trestnými činy týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák., maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. e) tr. zák. a poškozování cizí věci

podle § 257 odst. 1 tr. zák. Za tyto trestné činy byl podle § 215a odst. 2 tr. zák., § 35 odst. 1 tr. zák. odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody na dvě léta a šest měsíců, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. mu byla uložena povinnost zaplatit poškozenému T. S. na náhradě škody částku 6180 Kč.

Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se obviněný trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. pod bodem 1) dopustil tím, že

- nejméně od poloviny roku 2006 v místě bydliště v obci M., ve společně obývaném rodinném domě, soustavně psychicky týral své rodiče A. S. a Z. S. tím, že úmyslně působil v noci hluk, bouchal a kopal do nábytku, hlasitě pouštěl televizi, v úmyslu bránit rodičům ve spánku a psychicky je týrat, opakovaně poškozoval věci v domě, nábytek, při tomto svém konání hrubě verbálně napadal svou matku, jeho agresivita vůči rodičům a intenzita jeho jednání se vystupňovala v listopadu 2006 a trvala až do 8. 2. 2007, matka obviněného A. S. v důsledku soustavného jednání obviněného byla nucena dne 31. 1. 2007 opustit společnou domácnost v obavách o své zdraví a život, které po celou dobu důvodně pociťoval i otec obviněného Z. S.;

trestný čin poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. pod bodem 3) měl spáchat tím, že

- poté, co převzal rozhodnutí vydané Policií ČR, OŘ Břeclav, Obvodní oddělení Mikulov, pod č. j. ORBV-1631/ČJ-15-2007 ze dne 2. 2. 2007 a byl vykázán z domu, přičemž bylo ošetřujícím lékařem nařízeno umístění obviněného do Psychiatrické léčebny B., dne 2. 2. 2007 odmítl nastoupit do sanitky a úmyslně udeřil pravým ramenem do zadního okna sanitky, které takto rozbil, čímž T. S. způsobil škodu ve výši 6180 Kč.

Obviněný v dovolání podaném v rozsahu odpovídajícím výrookům o vině trestnými činy tr. zák. pod body 1) a 3) rozsudku soudu prvního stupně a všem na ně navazujícím výrookům odkázal na důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a namítl, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutků nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Obviněný měl za to, že skutek pod bodem 1) byl nesprávně posouzen jako trestný čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák., poněvadž páčání činu bylo krátké, a nebyla tak splněna podmínka, že v páčání činu pokračoval po delší dobu. Poznamenal, že jeho negativní chování k otci bylo spíše sporadické, jinak společně vykonávali různé práce, matce řádně přispíval na chod domácnosti a pokud poškodil nějakou věc, jednalo se o věc, kterou koupil ze svých finančních prostředků. Nebylo přihlédnuto k tomu, že v období od 1. 1. 2007 do 25. 1. 2007 se doma nezdržoval, pouze ve třech případech si tam přišel pro své osobní věci. Dodal, že v současné době ani jeho blízcí příbuzní včetně otce nechtějí, aby byl znovu trestán, protože věří ve zlepšení vzájemných vztahů. Ve vztahu ke skutku pod bodem 3) vytkl, že soud prvního stupně při hodnocení důkazů preferoval subjektivní pohled policistů a zdravotního personálu, a tvrdil, že k poškození zadního okna došlo náhodou, nikoliv úmyslně. Protože podle jeho přesvědčení není dána subjektivní stránka trestného činu poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák., měl být zproštěn obžaloby z důvodu uvedeného v § 226 písm. c) tr. ř.

Obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud napadené usnesení Krajského soudu v Brně zrušil a aby sám ve věci rozhodl tak, že skutek pod bodem 1) bude kvalifikován jako trestný čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1 tr. zák., ohledně skutku pod bodem 3) jej zproští obžaloby podle § 226 písm. c) tr. ř. a se zřetelem na zbývající výměru trestu odnětí svobody, který má vykonávat za předchozí trestnou činnost, upustí od uložení dalšího trestu.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství se do konání neveřejného zasedání k dovolání obviněného nevyjádřil.

Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že dovolání je podle § 265a tr. ř. přípustné, že je podala včas oprávněná osoba a že splňuje náležitosti obsahu dovolání ve smyslu § 265f odst. 1 tr. ř. Shledal však, že dovolání obviněného je zjevně neopodstatněné.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Výklad tohoto ustanovení v kontextu dalších důvodů dovolání obsažených v ustanovení § 265b tr. ř. standardně vychází z úvahy, že dovolání je opravným prostředkem mimořádným a odpovídají tomu i zákonem stanovené podmínky rozhodování o něm. Dovolání je zákonem určeno k nápravě procesních a právních vad rozhodnutí vymezených v § 265a tr. ř., není (a ani nemůže být) další instancí přezkoumávající skutkový stav v celé šíři. Procesně právní úprava řízení před soudem prvního stupně a posléze soudem odvolacím poskytuje dostatečný prostor k tomu, aby se skutkovou stránkou věci nemusel (a vzhledem k právní úpravě rozhodování o dovolání ani neměl) zabývat Nejvyšší soud v řízení o dovolání.

Z dikce citovaného ustanovení tedy plyne, že ve vztahu ke zjištěnému skutku je možné dovoláním vytýkat výlučně vady právní. Jak již bylo uvedeno, zpochybnění správnosti skutkových zjištění nelze zahrnout do zákonem vymezeného okruhu dovolacích důvodů podle § 265b tr. ř., proto je též dovolací soud vázán skutkovými zjištěními soudu prvního stupně, event. soudu odvolacího, a těmito soudy zjištěný skutkový stav je pro něj východiskem pro posouzení skutku z hlediska hmotného práva.

V mezích uplatněného dovolacího důvodu lze namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze proto přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedení dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních, nikoliv hmotně právních.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl relevantně uplatněn v té části dovolání, v níž obviněný zpochybnil správnost právního posouzení skutku pod bodem 1) výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně jako trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák.

Trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. se dopustí, kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě, pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu.

Z tzv. právní věty výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně se podává, že soud považoval za naplněné znaky trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák., které spočívají v tom, že týral osobu žijící s ním ve společně obývaném domě a pokračoval v páchání tohoto činu po delší dobu. Skutková část výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně ve spojení s odpovídající částí odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů obsahují konkrétní skutková zjištění, která všechny zákonné znaky právě tohoto trestného činu evidentně naplňují. Jen pro úplnost dovolací soud poznamenává, že rodiče obviněného jsou bez pochybností i osobou blízkou, což v právní větě vyjádřeno nebylo, aniž by to ovšem mohlo jakkoliv ovlivnit jinak správné závěry soudu.

Podstata jednání obviněného spočívala v tom, že nejméně od poloviny roku 2006 do 8. 2. 2007 v místě bydliště v obci M. ve společně obývaném rodinném domě soustavně psychicky týral své rodiče

A. S. a Z. S. tím, že úmyslně působil v noci hluk, bouchal a kopal do nábytku, hlasitě pouštěl televizi, v úmyslu bránit rodičům ve spánku a psychicky je týrat, opakovaně poškozoval věci v domě, nábytek, při tomto svém konání hrubě verbálně napadal svou matku, jeho agresivita vůči rodičům a intenzita jeho jednání se vystupňovala v listopadu 2006 a trvala až do 8. 2. 2007, matka obviněného A. S. v důsledku soustavného jednání obviněného byla nucena dne 31. 1. 2007 opustit společnou domácnost v obavách o své zdraví a život, které po celou dobu důvodně pociťoval i otec obviněného Z. S.

Je zjevné, že zákonné znaky trestného činu podle § 215a odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. jsou v těchto zjištěních obsaženy. Podle stávající praxe soudů je znak „týrání“ vykládán v tom smyslu, že se jím rozumí takové zlé nakládání s osobou blízkou žijící s ním ve společně obývaném domě (či bytě), které se vyznačuje vyšším stupněm hrubosti, necitelnosti a bezohlednosti a též určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří (srov. např. přiměřeně rozhodnutí č. [20/84](#) Sb. rozh. tr., stanoviska publikovaná pod č. [3/83](#), [11/84](#) Sb. rozh. tr.). Není pochyb o tom, že jednání obviněného vůči poškozeným, jeho rodičům, charakteristické rysy týrání nese. Obviněný ostatně ani naplnění formálních znaků základní skutkové podstaty tohoto trestného činu relevantně nezpochybnil. Jeho výhrady vůči právnímu posouzení skutku jako označeného trestného činu byly soustředěny k výhradám vůči splnění podmínek vyšší trestnosti podle odst. 2 písm. b) citovaného ustanovení. Obviněný totiž nesouhlasil s tím, že v páchání činu pokračoval po delší dobu.

Třebaže ve smyslu výše vyložených znaků „týrání“ praxe soudů vychází z předpokladu, že takové zlé nakládání s osobou blízkou žijící s ním ve společně obývaném domě se vyznačuje vedle vyššího stupně hrubosti, necitelnosti a bezohlednosti též určitou trvalostí, pokračování v takovém jednání po dobu delší sedmi měsíců v konkrétním případě splňuje předpoklady vyžadované pro naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 215a odst. 2 tr. zák.

Obviněný namítl, že páchání trestného činu bylo velmi krátké a jeho soužití s rodiči ve společně obývaném domě nebylo zdaleka tak konfliktní, jak naznačují skutková zjištění soudu; pokud poškodil nějaké věci v domě, šlo o věci zakoupené z jeho finančních prostředků, v době od 1. 1. 2007 do 25. 1. 2007 se v domě nezdržoval, byl v něm pouze třikrát pro své osobní věci a konečně měl za to, že mělo být přihlédnuto i ke změně vzájemných vztahů mezi ním a poškozenými, kteří věří, že dojde k jejich zlepšení.

Je zjevné, že obviněný se snaží své jednání bagatelizovat a ve své podstatě polemizuje se skutkovými zjištěními soudů, z nichž naopak vyplývá, že jeho chování k rodičům bylo velmi hrubé, vulgární a bezohledné, jeho soustavnost a určitá eskalace vedla u obou rodičů k obavám o zdraví a život a nakonec přivedla matku k opuštění domu. Že se nejednalo o situaci hodnou zlehčování, dokládá ostatně rozhodnutí Policie ČR ze dne 2. 2. 2007 o vykázání obviněného z domu na dobu deseti dnů vydané podle zák. č. 283/1991 Sb. z důvodu opakovaného domácího násilí na rodičích. Ač nešlo o jednání extrémně intenzivní, nelze pochybovat, že doba jeho trvání přesahující sedm měsíců naplňuje znak „pokračování v páchání činu pod delší dobu“ coby okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby. Není pochyb o tom, že byly splněny i materiální předpoklady pro použití této okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, neboť pro svou závažnost, vycházející z kritérií § 3 odst. 4 tr. zák., podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti činu obviněného pro společnost (§ 88 odst. 1 tr. zák.).

Z obsahu podaného dovolání dále vyplývá, že ve vztahu ke skutku pod bodem 3) výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně, který byl posouzen jako trestný čin poškození cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák., obviněný uplatnil výlučně námitky, které směřovaly proti způsobu, jakým byly hodnoceny provedené důkazy, a proti správnosti skutkových zjištění, která učinil Okresní soud v Břeclavi a z nichž vycházel v napadeném usnesení i Krajský soud v Brně. Dovolatel v podstatě zpochybňoval věrohodnost výpovědí policistů a zdravotního personálu a tvrdil, že zadní okno sanitky nerozbil úmyslně, ale v důsledku náhlého zavrácení při nástupu a usedání v sanitce.

Závěr o formě zavinění (§ 4, § 5 tr. zák.) je sice závěrem právním, vycházejícím však ze skutkových zjištění soudu, která vyplývají z provedeného dokazování a jejichž přezkoumání se s poukazem na uvedený dovolací důvod nelze domáhat. Obviněný zaměřil dovolání v této části proti způsobu hodnocení důkazů a proti skutkovým zjištěním, podle nichž odmítal nastoupit do sanitky a poté úmyslně udeřil pravým ramenem do zadního okna sanitky, které rozbil.

Lze shrnout, že prostřednictvím takto vymezených výhrad se obviněný primárně domáhal změny skutkových zjištění ve svůj prospěch, a následně ze změny skutkových zjištění vyvozoval, že se trestného činu poškozování cizí věci, který je trestným činem úmyslným, nedopustil. Námitky skutkové ale nezakládají žádný z důvodů dovolání podle § 265b tr. ř., ve vztahu k nim neexistuje zákonná povinnost soudu dovolání přezkoumat (srov. též usnesení Ústavního soudu sp. zn. [II. ÚS 651/02](#), [III. ÚS 78/05](#) aj.). Tato zásada, s níž dovolací soud přistupuje k hodnocení skutkových námitek, se nemusí uplatnit bezvýhradně. Neuplatní se zejména tehdy, má-li nesprávná realizace důkazního řízení za následek porušení základních práv a svobod ve smyslu dotčení zásadních požadavků spravedlivého procesu. Typicky se tak děje v případech zjištění, že skutková zjištění soudů jsou v extrémním nesouladu s provedenými důkazy; o takovou situaci se však nejedná. V této souvislosti je na místě uvést, že výhrady obsažené v dovolání obviněného tvořily součást jeho obhajoby uplatněné již v předchozích fázích řízení a soudy obou stupňů se s nimi náležitě vypořádaly. Při hodnocení důkazů soudy postupovaly důsledně podle § 2 odst. 6 tr. ř., tzn. že je hodnotily podle vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i jejich souhrnu, a své závěry srozumitelně odůvodnily způsobem odpovídajícím požadavkům § 125 odst. 1 tr. ř. Soudy opodstatněně opřely závěr o vině obviněného a o spáchání činu v úmyslu přímém podle § 4 písm. a) tr. zák. o výpovědi svědků - policistů pprap. L. K., prap. K. M. a pprap. V. R., kteří byli přítomni jednání obviněného a shodně uvedli, že obviněný se aktivně bránil nástupu do sanitky a když se dozvěděl, že má být převezen na psychiatrické oddělení, rozběhl se a ramenem rozbil sklo zadních dveří sanitky. I svědek R. S., řidič sanitky, vyloučil, že by se okno mohlo rozbít náhodou, např. nárazem těla obviněného při rozjezdu vozidla. Když zaregistroval ránu, viděl obviněného u skla a policisté se ho snažili zklidnit, drželi ho. Z odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů vyplývá přesvědčivý vztah mezi učiněnými skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé.

Nejvyšší soud z výše uvedených důvodů dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl, neboť je jako celek zjevně neopodstatněné. Rozhodl tak v neveřejném zasedání za splnění podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.